

Latvijas Daudzbērnu
ģimeņu apvienība

Biedrība "Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienība"
Pacepliša iela 10, Rīga, LV-1030
Reģ. Nr. 40008003700
www.kustiba3plus.lv
laiks.gimenei@gmail.com
Tālrs.: +371 29481771

Rīgā, 07.05.2026.
Nr. V-2-052026

Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai

Atzinums par Labklājības ministrijas sagatavoto projektu "Informatīvais ziņojums „Par bāzes pensijas attīstības iecerēm”" Projekta ID 26-TA-918

Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienība (LDĢA) ir iepazinusies ar Labklājības ministrijas (LM) sagatavoto informatīvā ziņojuma projektu „Par bāzes pensijas attīstības iecerēm”¹ (turpmāk Projekts) un iebilst pret tā tālāku virzību LM piedāvātajā redakcijā.

Pamatojums

Projekts nerisina vienu no esošās pensiju sistēmas lielākajām netaisnībām un proti: sievietes, kuras ir uzaudzinajušas bērnus, tādā veidā sniedzot lielāko ieguldījumu pensiju sistēmas ilgtspējas nodrošināšanā, saņem vismazākās pensijas vai vispār paliek bez pensijas, tostarp arī tādēļ, ka Labklājības ministrija konsekventi atsakās ieskaitīt apdrošināšanas stāžā laiku, kurā sievietes nestrādā, jo audzina bērnus līdz 1,5 gada vecumam.

Saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem līdz pat 80% sieviešu, kuras periodā no 1991.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 31.decembrim audzināja bērnu līdz 1,5 gada vecumam, varētu būt neieskaitīts apdrošināšanas stāžs.

Kopš 2013.gada bērnu kopšanas pabalsta un vecāku pabalsta reformas ik gadu pieaug to sieviešu skaits, kuras nestrādā, jo kopj bērnu līdz 1,5 gada vecumam, bet strādājoši bērnu tēvi ir bērnu kopšanas pabalsta un vecāku pabalsta saņēmēji (jo abi pabalsti piespiedu kārtā ir jāsaņem kopā vienai personai), attiecīgi par sievietēm šajā laika posmā nav tikušas veiktas iemaksas pensiju kapitālā, kā arī tām, kuras tajā periodā nav darba ņēmēja statusā, bērna kopšanas periods netiek ieskaitīts apdrošināšanas stāžā. 2025.gadā tās bija aptuveni 17% no visām sievietēm, kas laida pasaulē bērnus.

Pensiju samazinājums sievietēm par bērnu aprūpes periodu ir arī tādēļ, ka bērna kopšanas periodā arī par tām sievietēm, kas bija bērnu kopšanas pabalsta un vecāku pabalsta

¹ https://tapportals.mk.gov.lv/public_participation/13a2f143-fb6a-4ca5-82a5-b21671dbedaa

saņēmējas, valsts neievēroja pašas pieņemtā likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteikto minimālo iemaksu objektu un ilgstoši veica sociālās apdrošināšanas iemaksas no neadekvāti zema iemaksu objekta.

Nemot vērā augšminēto, LDĢA pieprasa vispirms ar fiskāli mazietilpīgiem, precīzi mērķētiem pasākumiem novērst augšminētos netaisnības, kuru dēļ sievietes, kuras ir pilnu laiku audzinājušas bērnus (līdz bērna 1,5 gada vecumam) un nestrādājušas, tādā veidā sniedzot lielāko ieguldījumu pensiju sistēmas ilgtspējas nodrošināšanā, saņem ieguldījumam neatbilstīgu vecumdienu nodrošinājumu.

Priekšlikumi:

- 1) Ieskaitīt sievietēm apdrošināšanas stāžā periodu, kurā tās audzināja bērnus periodā no 1991.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 31.decembrim. Šobrīd saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" Pārejas noteikumu 2.punktu apdrošināšanas stāžs tiek ieskaitīts tikai tad, ja par šo periodu apdrošināšanas iemaksas veica darba devējs vai pašas. Pamatpazīme par šo periodu nevar būt - ir vai nav veiktas iemaksas dažu desmitu santīmu apjomā. Pamatpazīmei ir jābūt uzaudzinātajiem bērniem.
- 2) Ieskaitīt apdrošināšanas stāžā periodu, kurā bērna (viens) vecāks nestrādāja un audzināja bērnu līdz bērna 1,5 gada vecumam, ja otrs vecāks tajā periodā strādāja un saņēma bērna kopšanas pabalstu.
- 3) Indeksēt sievietēm pensiju kapitālu ar indeksu 1,05 par katru uzaudzināto bērnu;
- 4) Veicot sociālās apdrošināšanas iemaksas par bērna kopšanas periodu, nodrošināt, ka iemaksu objekts nav mazāks par likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteikto minimālo iemaksu objektu;
- 5) Laikā, kad persona saņem Vecāku pabalstu, iemaksas no budžeta atvasināt no atalgojuma, kāds personai bija pirms pabalsta (maternitātes vai vecāku) piešķiršanas.

Vienlaicīgi, universālas bāzes pensijas ieviešana, kas atkarīga no stāža un nevis no veiktajām sociālajām iemaksām, ir netaisnīga pret tiem darba ņēmējiem, kuri vienmēr veikuši sociālās iemaksas vispārējā nodokļu režīmā, pretēji tiem, kas izvēlējās ilgstoši būt nodarbināti mikrouzņēmuma nodokļu režīmā periodā no 2010. līdz 2020.gadam, apzinoties, ka tiek veiktas nenožīmīgi mazas iemaksas pensiju kapitālā. Pensiju "izlīdzināšana" būs negatīva motivācija aktīvi piedalīties sava 1.pensiju līmeņa kapitāla veidošanā.

Patiesā cienā

Elīna Treija
Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienības
Valdes priekšsēdētāja

